

V1: Higiēniskās paketes vietā – zeķe. Aizkrauklē un Balvos aizsākts pilotprojekts bezmaksas higiēnas preču nodrošināšanai
V2: Pilotprojekta ietvaros Aizkrauklē un Balvos meitenēm būs pieejamas bezmaksas higiēnas preces

2024. gada maijā Aizkraukles un Balvu novadu skolās tiks īstenots pilotprojekts, kura laikā meitenēm no 11 – 19 gadiem bez maksas būs pieejamas sievietes higiēnas preces. Pētījumi liecina, ka 1 no 6 meitenēm ir kavējusi skolu, jo šīs preces nav varējusi iegādāties ģimenes finansiālo apstākļu dēļ. Pilotprojekta galvenais mērķis ir atrast veiksmīgāko veidu higiēnas preču piegādei un izplatīšanai, gatavojoties 2025. gada 1. janvārim, kad valdība potenciāli solījusi preces skolās nodrošināt bez maksas. Pilotprojekta prezentācijā piedalījās Latvijas Republikas labklājības ministrs Uldis Augulis, Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkla priekšsēdētāja Inete Ielīte, Aizkraukles un Balvu novadu pārstāvji u. c.

Nespēja iegādāties meiteņu higiēnas preces ir viens no izplatītākajiem skolnieču izglītību kavējošiem faktoriem. It īpaši šī problēma vērojama Latvijas reģionos. Nepieciešamo higiēnas preču trūkums meitenēm rada fiziskus un emocionālus pārdzīvojumus, kā rezultātā viņas tiek “nostumtas” no normālās dzīves. Tai skaitā – nespējot apmeklēt skolu. Tas ierobežo meiteņu tiesības uz izglītību, dalību ikdienas sociālajā dzīvē un pašizaugsmi.

“Mūsdienās ir nepieļaujami, ka meitenes tiek sodītas par savām fizioloģiskajām īpašībām un ģimenes finansiālo stāvokli, mēnešreižu laikā paliekot mājās vai higiēnās preces aizstājot ar tualetes papīru, vati vai pat zeķēm! Pilotprojekta ietvaros, vienu mēnesi, 13 Aizkraukles novada un 12 Balvu novada skolās, higiēnas preces bez maksas būs pieejamas 1500 meitenēm. Ar šo projektu vēlamies noskaidrot gan efektīvāko veidu preču izplatīšanai, gan ērtāko veidu to izvietojumam skolās. Mums ārkārtīgi svarīgs gan meiteņu, gan skolotāju, gan pašvaldību viedoklis. Ceram, ka pilotprojekta rezultāti un ierosinājumi palīdzēs nākotnē iniciatīvu virzīt valdībai, savlaicīgi iezīmējot nepieciešamo produktu daudzumu, izmaksas, kā arī loģistikas aspektus,” skaidro Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkla priekšsēdētāja Inete Ielīte.

Diskusijas dalībnieki min, ka risinot jautājumus, atbildība nereti tiek “pārvirzīta” no vienas atbildīgās organizācijas uz citu. Tomēr ārkārtīgi svarīga visu pušu iesaiste.

“Meitenes un sabiedrība kopumā nereti kautrējas runāt par mēnešreizēm un sarežģījumiem, ar kurām jaunietes saskarās. Tomēr par šo ir jārunā atklāti, jo tā ir cieņa pret meitenēm – topošajām sievietēm un mammām. Šobrīd 36% Latvijas skolu par savu vai pašvaldību budžetu jau nodrošina bezmaksas higiēnas preces. Manuprāt, tam jābūt nodrošinātam visā Latvijā, jo visām meitenēm ir vienādas tiesības. Lai atrisinātu pieejamības jautājumu, kopā jāstrādā gan Labklājības ministrijai, gan Izglītības un zinātnes ministrijai gan pašvaldībām. Tikai tā varēsīm sasniegt vēlamo rezultātu,” iezīmē Latvijas Republikas labklājības ministrs Uldis Augulis.

Jūrmalas Valsts ģimnāzijā bezmaksas higiēnas preces, atsaucoties uz skolnieču lūgumu, pieejamas jau no 2021. gada. Savukārt, no šī gada 1. aprīļa bezmaksas higiēnas preces pieejamas visas Jūrmalas skolās. Jūrmalas Valsts ģimnāzijas direktore Ieva Taranda skaidro, ka ikdienas izmaksas produktu iegādei ir relatīvi nelielas, kamēr ieguldījums – neatsverams.

“Higiēnas preču pieejamība skolā ir neapspriežama. Tā ir nepieciešamība. Jūrmalas Valsts ģimnāzijā mācās 347 meitenes vecumā no 11 līdz 19 gadiem. Mēnesī šīs meitenes izlieto 540 higiēnas ieliktnīšu. Tātad mēnesī skolai šīs meiteņu atbalsts izmaksā 75 eiro. Brīdī, ka meitenes stāsta, ar kādiem produktiem viņas cenšas aizstāt higiēnas preces, sažņaudzas sirds. Ikmēneša atbalsta summa, salīdzinot ar citām izmaksām, ir niecīga un katrā izglītības iestādē šīm precēm jābūt pieejamām bez maksas,” aicina Ieva Taranda.

Pilotprojekta rezultāti tiks apkopoti, prezentēti un iesniegti valdībai šī gada vasarā, turpinot attīstīt Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkla 2023. gadā uzsāktu iniciatīvu. Tā pērnā gada pavasarī izpelnījās plašu iedzīvotāju atbalstu portālā Manabalss.lv, iegūstot vairāk nekā 12 000 parakstu.

Latvijā pašlaik ir 77 785 meitenes vecumā no 11 līdz 19 gadiem, kuras kopumā mācās 668 izglītības iestādēs.

Pilotprojekta prezentācijā un diskusijā piedalījās Latvijas Republikas Labklājības ministrs Uldis Augulis, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja Agita Zariņa-Stūre, Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas deputāte Mairita Lūse, Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkla priekšsēdētāja Inete Ielīte, Balvu novada pašvaldības priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs, Balvu novada domes deputāte Ruta Cibule, Aizkraukles novada domes priekšsēdētājs Leons Līdums, Aizkraukles novada Interesu izglītības centra Jaunatnes lietu speciāliste Līga Kriškijāne, Jūrmalas Valsts ģimnāzijas direktore Ieva Taranda un skolniece Laura Trautmane, Andreja Upīša Skrīveru vidusskolas direktore Ieva Piļka, kā arī Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas klašu audzinātāja Rūta Ramona Vanaga.

Diskusijas ierakstu iespējams vērot šeit: <https://shorturl.at/ejsFI>